

DATOS IDENTIFICATIVOS

Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural

Materia	Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural			
Código	O05G130V01201			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Braña Rey, Fatima			
Profesorado	Braña Rey, Fatima			
Correo-e	fatimab@uvigo.es			
Web	http://fcce.uvigo.es/es/docencia/profesorado/fatima-brana-rey/			
Descrición xeral	A materia está concebida como unha introdución á Antropoloxía social e cultural. O seu obxectivo fundamental é proporcionar os instrumentos de análise básicos sobre aqueles feitos socioculturais que se atopan na base das competencias que se deberán alcanzar para o desenvolvemento da profesión de educador/a social.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Transmitir, promover e desenvolver a cultura
B4	Coñecer, analizar e investigar os contextos sociais e educativos
C1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
C7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
C9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
C10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
C14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
C18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
C19	Administrar, coordinar e supervisar entidades, equipamentos e grupos, en función de diferentes contextos e necesidades
D1	Capacidade de análise e síntese
D3	Comunicación oral e escrita na/s lingua/s materna/s con apertura a outros códigos lingüísticos, en especial, as linguas cooficiais na comunidade galega
D4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
D7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación

D8	Capacidade crítica e autocrítica
D10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
D11	Habilidades interpersoais
D13	Autonomía na aprendizaxe
D15	Creatividade
D19	Compromiso coa identidade, desenvolvemento e ética profesional
D20	Orientación á calidade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñece da Antropoloxía social e cultural, así como das súas orientacións teóricas no contexto cultural actual.	A1 A2		C1	D1 D7 D10
Coñece a natureza e características da cultura humana.	A4 A5	B1	C1 C19	D1 D8 D10
Coñece os modos de transmisión dos elementos da cultura humana.	A3	B4	C7 C10 C18	D1 D4 D7 D10 D11
Comprende as variadas estratexias de adaptación e económicas que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A1 A2	B4	C7 C19	D1 D3 D10
Comprende as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas de familia e parentesco que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A2 A3 A4	B1 B4	C1 C9 C14	D1 D3 D10 D19
Capaz de comprender as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas políticos e de exercicio do poder que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A1 A4 A5	B4	C1 C9 C10 C19	D10 D11 D13 D20
Capaz de comprender as variadas estratexias de adaptación aos distintos sistemas relixiosos e de pensamento que aparecen nos diferentes contextos socioculturais.	A1 A3 A5	B1 B4	C1 C10 C19	D1 D10 D13
Capaz de analizar e comprender a diversidade de poboacións e grupos portadores de tradicións culturais diferentes.	A1 A2	B1 B4	C7	D1 D8 D10 D19
Recoñece as transformacións e cambios que veñen afectando ao sistema de cultura de Galicia.	A1 A4 A5	B1 B4	C7 C14 C18 C19	D7 D11 D15
Investiga e interpreta os elementos do sistema de cultura de Galicia.	A3 A4	B1	C9 C14 C18	D1 D3 D4 D7 D11 D15 D20

Contidos

Tema	
1. A Antropoloxía social e cultural: campo de estudo e orientacións teóricas.	1.a.- Concepto e campo de estudo da Antropoloxía sociocultural. 1.b.- Metodoloxía de investigación en Antropoloxía sociocultural.
2. Natureza e características da cultura.	2.a.- Concepto, trazos e niveis de cultura. 2.b.- Conceptos afíns á cultura de relevancia antropolóxica.
3. Cultura e enculturación: a transmisión e asimilación das tradicións culturais.	3.1.- Concepto, modos e límites da enculturación. 3.2.- Mecanismos, axentes, medios e resultados da enculturación ou socialización do individuo. 3.3.- Antropoloxía feminista, sexo e xénero.

4. Estudo do sistema sociocultural humano: análise da estrutura económica, social, política, ideolóxica (relixión e pensamento) do sistema sociocultural humano.	4.1.- A estrutura económica do sistema sociocultural: os modos de produción, distribución e consumo de bens. 4.2.- A estrutura social do sistema sociocultural: matrimonio, familia, parentesco e filiación. 4.3.- A estrutura política do sistema sociocultural: sistemas políticos non centralizados e sistemas políticos centralizados. 4.4.- A estrutura ideolóxica do sistema sociocultural: maxia, relixión e os sistemas de crenzas.
5. Antropoloxía e comparación: culturas, etnias, grupos étnicos e culturais.	5.1.-Etnias, minorías étnicas e culturais. 5.2.- Multiculturalismo, integración e identidade étnica.
6. Grupos étnicos e culturais no Estado español.	6.1.- A experiencia intercultural en España: inmigrantes e refuxiados. 6.2.- Minorías e grupos marxinados: xitanos, pobres e outros grupos de marxinados no Estado español.
7.- O sistema de cultura da sociedade galega.	7.1.- Os elementos do sistema de cultura de Galicia. 7.2.- As unidades de organización social da sociedade galega. 7.3- Cultura e identidade do pobo galego.
8. Transformación e cambio do sistema de cultura tradicional de Galicia.	8.1.- A transformación dos elementos do sistema de cultura tradicional de Galicia 8.2. Os cambios nas unidades de organización social e no modo de vida doméstico do pobo galego.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	10	26	36
Seminario	8	24	32
Lección maxistral	23	15	38
Exame de preguntas obxectivas	1	30	31
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	10	13

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do alumnado. Traballos de aula e seminarios poden estar relacionados nun traballo único.
Seminario	Os seminarios versarán sobre actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permita profundizar ou complementar os contidos da materia. Sempre que se considere necesario, empregaranse como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Por parte do profesor da materia serán presentadas en sesións maxistrais as bases teóricas e as directrices de estudo do programa de Antropoloxía social e cultural, así como as directrices a seguir nos traballos de investigación en Antropoloxía sociocultural.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O alumnado disporá dun horario semanal de titorías do profesorado no que consultará de forma personal ou en grupos dúbidas sobre a materia. Os traballos de aula supoñen unha oportunidade para revisar a comprensión dos contidos da materia por parte do alumnado. Os traballos tutelados requiren de atención personalizada nas aulas de grupos pequenos. A atención personalizada tamén se fará no tempo establecido para as titorías que se publicará a través de Moovi. O alumnado disporá dun horario semanal de titorías do profesorado no que consultará de forma persoal ou en grupos dúbidas sobre a materia. As titorías solicitaranse por correo electrónico e atenderanse a través do Campus remoto, segundo se indique na plataforma Moovi.

Avaliación

Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Realizarase un seguimento de exercicios propostos na aula nos que se aplicarán os coñecementos teóricos e prácticos da materia. Poderá ser un traballo xeral que inclúa os seminarios.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B4	C1 C7 C9 C10 C14 C18 C19	D1 D3 D4 D7 D8 D10 D11 D13 D15 D19 D20
Exame de preguntas obxectivas	Exame de preguntas tipo test.	40	A1 A2 A3 A4 A5		C1 C7	D1 D7 D8 D10 D13 D15 D19 D20
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado realizará diversos exercicios que demostren a adquisición de coñecementos e a reflexión crítica sobre eles. Os exercicios poden ter unha estrutura diversa, desde probas de preguntas obxectivas ata exposicións orais.	20	A1 A2	B1	C1 C7	D1 D3 D10 D19

Outros comentarios sobre a Avaliación

OBTENCIÓN DA NOTA FINAL DO ALUMNADO

A nota final será o resultado da suma das metodoloxías descritas para a avaliación sempre que se aprobe o exame e o traballo. Se non se aproba exame e traballo de aula non se sumarán as cualificacións de cada avaliación e suspenderase a materia. Igualmente aínda aprobando exame e traballo será necesaria unha nota mínima de 5 para aprobar a materia.

O alumnado non presencial terá o mesmo tipo de metodoloxías de avaliación. O alumnado non presencial deberá indicar que solicita a avaliación global antes do 29 de febreiro.

SEGUNDA CONVOCATORIA

As partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico. Mais para aprobar a materia deberase aprobar cada proba descrita nesta guía de forma independente, non sumando as notas se non estivera aprobada.

As datas dos exames pódese consultar no seguinte link: <http://fcce.uvigo.es/gl/docencia/exames/>

No caso de detección de plaxio ou posibles comportamentos anómalos ou deshonestos, nalguna proba/traballo/test/exame/actividade a cualificación final da materia será Suspenso (0) e o feito será comunicado ao Decanato do Centro para que adopte as medidas oportunas.

Ante calquera contradición que se puidera dar entre as distintas versións da guía, por mor dalgún erro na tradución, a versión que prevalecerá é a versión na lingua galega.

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Méndez, L., **Siete claves para una introducción a la Antropología**, 1ª, Síntesis, 2019

KOTTA, C.P., **Antropología cultural**, 14ª, Mac Graw Gill., 2011

Ramírez Goicoechea, E., **Etnicidad, identidad e interculturalidad**, 1ª, Ramón Areces, 2011

Méndez, L., **Antropología feminista**, 1ª, Síntesis, 2008

Díaz de Rada, A., **Cultura, antropología y otras tonterías**, 1ª, Trotta, 2010

Bibliografía Complementaria

VELASCO, H.; DÍAS DE RADA, A., **La lógica de la investigación etnográfica**, 1ª, Trotta, 1997

Mariño Ferro, X. R., **Antropoloxía de Galicia**, 1ª, Xerais, 2000

Berdichewsky, B., **Antropología Social: Introducción**, 1ª, Lom, 2002

Velasco, H., **Lecturas de antropología para educadores. El ámbito de la antropología de la educación y de la etnografía escolar**, 1ª, Trotta, 1993

Gondar, M., **A morte**, 1ª, Museo do Pobo Galego, 1987

Lagunas, D., **El quehacer del antropólogo**, 1ª, Bellaterra, 2018

Recomendacións

Outros comentarios

A presente guía é orientativa podendo adaptarse nos seus apartados á marcha das aulas durante o transcurso do curso. A bibliografía completa, as instrucións para a realización das probas de avaliación, así como a distribución de traballos indicárase a través da plataforma Moovi. Polo que o alumnado debe responsabilizarse de estar ao día nos contidos destas plataformas.

Advírtese ao alumnado que non se gardará ningunha nota para o curso seguinte.

-SEGUNDA CONVOCATORIA

Na convocatoria de xullo serán avaliadas só aquelas probas e competencias que non se superaran na convocatoria anterior.

Recoméndase ao alumnado que teña presentes en todo momento as normas APA pois a omisión de citas e referencias bibliográficas nos exercicios e traballo será considerada plaxio e por tanto se avaliará a proba cunha nota de 0.

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).